

da se jim dajo davčne knjžice, v katere se naj v naprej vpiše vrsta davka, svota predpisane davka in tudi potrdilo o vplečenih davčnih svotah. Ta zahteva je upravičena iz razloga, ker je zavlada, kar se tiče plačevanja davkov po nekaterih krajih velik nered. Davčnim zavezanecem se pošiljajo čeki, na kojih se predpisujejo svote, in dostikrat niti ni dostavljena označba, kakšen davek se izterjava, koliko je treba plačati davka kakve vrste in koliko se je že vplačalo. Tako davkoplačevalci popolnoma izgubljajo pregled čez predpisane in vplačane davčne svote, ter se docela izdani davčnim uradnikom na milost in nemilost. Če tudi je gospod finančni delegat za Slovenijo na mojo opetovano zahtevo odredil, da morajo davčni uradi davkoplačevalcem dati na razpolago davčne knjžice ter v nje zabeležiti predpisane in izplačane davčne svote, so nekateri davčni uradniki v slučaju zahteve poedinih zavezanecem to brezobzirno — nekateri drzno in odurno — odklanjali.

Vprašam torej gospoda finančnega ministra: Ali je voljan odrediti, da se takoj vpeljejo davčne knjžice, v katere se mora vnaprej zabeležiti predpisane davčne svote z natančnim označilom davčne vrste, kakor tudi potrdilo o vplačenih davčnih svotah?

Ljubezen do države in ljubezen do domovine.

(Premišljevanje hribovskega državljana ob severni meji).

Zdaj, ko miruje težko telesno delo, se mi kmetje večasih malo dalje pomudimo pri raznih političnih in gospodarskih pogovorih. Najbolj zanimivo se je razgovarjati s sosedi o naši jugoslovanski državi. Meja te države teče mimo nas — tam dol pod mojim gozdom so že postavljeni tisti mejniki — in mi gledamo vsak dan preko meje, kjer se bivajo naši bratje — sorodniki, sosede — Slovenci. Zvedeli smo, da so Slovence povsod ob meji pristrigili — kakor da bi ne marali vseh v novi državi. Moj sosed ima sorodnike blizu Lipnice, bučno in drugo semje je predeloval v olje tudi tam — živahno se je razvijal trgovinski promet s severnimi sosedi — vino je našlo tam dovolj odjemalcev, odkar pa je meja sredi nas, preži finančar na vsako vžgalico in gospodarski stiki so bili mahoma pretrgani.

Razni davki in takse so dosegli nezmagljivo višino. Kmet ne more prav nič prodati, in če hoče prodati, mu že znižavajo cene pod vrednost čes, da je dinar poskobil. Trgovci se držijo starih, visokih cen kakor klešč kože, le kmet bi naj delal vedno v svojo izgubo. Neki moj sosed je pripeljal v mesto nekaj drv, prodati jih je moral pod ceno. Še toliko ni dobil, da bi mu bila vožnja plačana.

Zadnjič sem bil pri občinski seji. Neka tvrdka nam je poslala na ogled sliko kraljice Marije in malega pretolonašlednika. Spodaj je bilo besedilo v cirilici, ki je pri nas nihče ne zna čitati. Če je bilo prej nemško, smo saj čitati znali in razumeli smo tudi — zdaj imamo srbsko pisavo vsepovsod: pri vojaških zadevah, na pošti, pri orožništvu itd., tako, da navadnemu kmetu ni treba o vseh teh rečeh nič vedeti.

Pri proračunski seji kraj, šolskega sveta sem videl, koliko izdamo za šolo vsako leto. Država nam nič ne da za vzdrževanje šole, a za to ima vse druge pravice. Pošiljajo nam med nas, ki smo katoličani, učitelje najslabše kakovosti, za kar imamo iz zadnjih let dovolj

dokazov. Še sedaj poznam take, ki so prej trobili v rog nemškutarije, da se je razlegalo daleč okrog po naših hribih in dolinah — o nekaterih izgubljenih siromakih, ki so že zapustili naše kraje z najslabšimi spomini, pa sploh ne govorim. Zdi se, da so se začele zadnje čase te razmere nekoliko boljšati. Nikakor se mi ne dopade, da se otroci mučijo s cirilico in srbsčino. Po mojem mnenju je to popolnoma nepotrebno zato, ker smo v državi S, H in Slovencev, torej je za Slovence državni jezik slovenski. Če pride naš fant med južne brate, se v par mesecih privadi hrvaščine.

Zadnji čas so se šole začele udeleževati z uprizoritvami raznih mladinskih iger. Ker sem se že od nekdanj zanimal za take reči, še sedaj rad grem k takim prireditvam. Splošno imajo take reči namen, da utrdijo zvezo med šolo in domom, da povzdigujejo izobrazbo in utrjujejo ljubezen do domovine — hočem reči do države. — Nekje se mi je taka šolska igra zdelo ponesrečena, ker je učitelj kot igralec na odru vmešaval med pravo besedilo svoje liberalne kletvice, kar gotovo ni vzgojevalno vplivalo na učence. Učitelji si res prizadevajo, da naučijo otroke domoljubnih deklamacij, pesmi itd., pa tudi ljubezen do države gre «skozi želodec». Dokler bodo otroci doma slišali očete preklinjati zoper krivične in neznosne davke, dokler bodo otroci lačni in slabo oblečeni, vsied neznosnih gospodarskih razmer, se bo prav malo ljubezni do države držalo njihovega srca. Ljubezen do naše ljube domovine se v naših srcih ni vkoreninjala, ker smo dozdej mi Slovenci meli v Beogradu tako vlado, ki je bila nam mačeha, ne pa mati. Mi Slovenci imamo mnogo domoljubnih pesmi. «Domovina mili kraj», «Bodi zdrava domovina, mili moj slovenski kraj», «Beseda sladka domovina, ne prideš več mi iz spomina» itd. Istina je, da ljubimo svojo slovensko pesem, slovenski jezik — slovensko vince — slovenske hribe in doline — do te domovine klije v naših srcih prava ljubezen. Ko ljubimo svoj narod, nismo tako ozkosrdni, da bi ne ljubili tudi svojih slovenskih bratov — zlasti tistih, ki prebivajo z nami v slovenski državi.

Naše navdušenje za Jugoslavijo je bilo velikansko leta 1918. Meseca decembra se nas je zbralo na tisoče v Mariboru — okoli Narodnega doma — in le ena misel nas je povzdigovala: rešeni smo nemštva, stopilo smo v lastno, slovensko državo. Zdaj ni nikjer več tistega navdušenja — saj smo Slovenci tekom par let izgubili tolikanj samostojnosti. Samo eno pravico še imamo, ki se glasi po nemški: Maul halten und weiter dienen. Prej sužnji Nemcev, zdaj hlapeci Beograda. Prej bi bili utonili v nemškem morju, zdaj bomo pa v velesrbskem — v slovenskem — in Boga še naj zahvalimo, da nas je doletela ta sreča. Nam, počasne pameti ljudem se pa zdi, da je obsojencu, ki ga čaka smrt, nazadnje «klobasa» če ga bodo obesili ali ustrelili. «Hm» je «hm» — si bo mislil, če ne tako, pa drugače — in tak revež še ima pravico, da si zaželi pred smrtjo kaj boljšega . . .

Tako razmišljujemo mi, hribovske kmetje svoj žalostni stan in se nič ne čudimo, če ljubezen in prvotno navdušenje za ujedinenje v naših srcih pojemata. — Kadar bo naša država postala res tudi naša domovina, kadar bodo stali v krogu enakopravno Srb, Hrvat in Slovenec ket trije bratje, tedaj se bomo počutili med južnimi brati kakor doma — in tedaj še le bo naša država res tudi naša domovina — tedaj bo prišel tudi z Nemci in Italijani obračun zaradi nasilstva nad našim narodom. Ljubezen do države se ne da umetno naučiti, temveč ima korenine v medsebojni pravičnosti in bratški vzajemnosti.

je tako leta 1906. nekako minila, ni pa počivalo redno vzdrževanje vseh gradbenih naprav. Zlasti danes, ko popravljamo hkrati škodo vojne, je treba za to ogromnih izrednih sredstev, ki jih žal primanjkuje.

Vendar so nam uspeli tudi marsikateri nove koristne, naprave, tako na primer od leta 1921. dalje: zgradbe mostne tehtnice in dr. Stojkoviča sušilnice za sadje, naprava plotov, nabava moderne hidravlične prese, številnih aparatov, strojev, orodja, knjig in učil, ureditev električne razsvetljave, s katero smo nadomestili slabo plinovo itd.

Rezultati mnogih poizkusov, ki se napravljajo v nasadih zavoda, v vinski kleti, pri uporabi sadja, na polju, travnikih itd., se sporočajo javnosti ustmeno, pisмено in s tiskom. Plodovi smotrnega strokovnega dela koristijo naprednim kmetovalcem; absolventi zavoda pa nosijo svoje strokovno znanje domov ter ga v svojem kraju širijo z besedo in dobrim vzgledom.

Splošni namen vinarske in sadjarske šole v Mariboru je:

1. izobraževati kmečke mladeniče v vseh panogah kmetijstva, osobito v vinarstvu, kletarstvu, sadjarstvu in uporabi sadja;

2. nuditi praktičnim kmetovalcem in drugim (možem in ženam) priložnost, da se seznanijo z novimi metodami in izkušnjami v kmetijski stroki; v to svrhu se prirejajo posebni učni tečaji;

3. proučevati razna nova kmetijska vprašanja s poizkusi itd.

Da doseže šola ta smoter, združuje teoretični pouk s praktičnim delom; razkazuje posestnikom naprave in prireja številne skupne poučne izlete.

Ako primerjamo novi učni načrt naše šole z današnjim, vidimo ogromen napredek: prvotno, in sicer

Proti uvozu italijanskega vina.

Beograd, 27. februarja.

Tu so se te dni pričela pogajanja med zastopniki jugoslovanske in italijanske vlade glede medsebojne trgovine. Italijani zahtevajo da mora naša vlada dovoliti uvoz italijanskega vina vsaj v steklenicah. To se pravi, naša vlada naj opusti visoko uvozno carino na italijansko vino. Ko so naši poslanci zvedeli za to nakanu, so takoj vložili oster protest na vse ministre in komisijo, ki sestavlja pogodbo. V imenu Jugoslovanskega kluba so protest podpisali poslanci: dr. Hohnjec, Vesensjak, Bedjanič, Falež, Žebot, Sušnik in Nemanič. — Protest se glasi:

«Vrši se konferenca za definitivno trgovinsko pogodbo z Italijo. Ob tej priliki nam je čast, kot zastopnikom vinorodnih pokrajin naše domovine izjaviti:

Vinogradništvo v naši domovini kot ena najvažnejših vrst našega kmetijstva, naše ekonomske in finančne moči zahteva popolno, izdatno in uspešno zaščito od strani naše vlade in zato zahtevamo, da se Italiji ali katerikoli drugi državi dovoli uvoz vina v sodih ali steklenicah; istotako tudi glede grozdja, alkoholne ali brezalkoholne pijače iz grozdja.

Naša zahteva je opravičena osobito iz naslednjih razlogov:

1. Produkcija našega vina je tolika, da v normalnih letih moramo izvoziti ali pridelamo vsaj eno tretjino do ene polovice naše vinske produkcije.

2. Celi kompleks naše domovine, a osobito Dalmacija, Hercegovina, velik del Slovenije in Hrvatske, okolica Negotina, istočni Banat in deli južne Srbije so popolnoma odvisni od gojitve vinske trte, ker druge kulture tam ne morejo uspevati. Radi tega je obstanek prebivalstva v omenjenih krajih in celo gospodarsko življenje odvisno od te kulture.

3. Podnebje in kakovost zemlje in drugi faktorji podražujejo pridelovanje vina v toliko, da naše vinogradništvo ne prenese nobene konkurence od strani Italije in vseh južnih in zapadnih evropskih držav. Ako se dovoli, če tudi za nizko carino, uvoz vina in vinskih destilatov — v kakršnikoli obliki — bi to značilo gospodarsko (ekonomsko) upropasti eno petino prebivalstva celokupne naše domovine; s tem bi pa tirali tudi finanjske sile naše zemlje v propast, ter nasilno tirali velik del Slovencev, Srbov in Hrvatov iz rodne zemlje v tujino.

Radi teh razlogov odločno zahtevamo:

1. da se pri trgovinsko-carinskih pogajanjih brezpogojno in najresneje upošteva navedene razloge in se na vsak način zabrani uvoz vina v našo državo.

2. da se vlada pri sklepanju trgovinskih pogodb pobriga za izvoz našega vina, alkohola in alkoholnih pijač vobče, ter da se v tem smislu vodi naša carinska in tarifna politika.

Beograd, dne 27. februarja 1924.

Sledijo podpisi poslancev vseh klubov.

Ta protest so poleg slovenskih poslancev podprli s svojimi podpisi tudi srbski in hrvatski poslanci vseh strank v narodni skupščini. Poslanca Vesensjak in Žebot sta še posebej po vseh klubih razvila agitacijo med poslanci z vinorodnih krajev s prošnjo, da naše korake podpirajo. Tako se je po inicijativi poslancev Jugoslovanskega kluba razvila živahna agitacija proti vsakemu uvozu vina iz Italije. Tudi prizadeti ministra so izja-

od leta 1872.—1881., je bilo poleg praktičnih del samo 8 učnih predmetov, a danes jih je 29!

V letih 1872.—1881., torej za Goetheja, so učili te le učne predmete: vinarstvo in kletarstvo, sadjarstvo in uporabo sadja, vrtnarstvo, prirodopis, nemščino, splošno poljedelstvo z blagoznanstvom in naukom o gnojenju, zemljemerstvo in risanje, računstvo in geometrijo.

V letih 1882.—1899., za Kalmana, so razširili učno osnovo za dva predmeta (verouk in čebelarstvo); od 1899.—1919., za Zweiflerja, so se sprejeli v nastavljeni načrt še drugi važni predmeti (anatomija in fiziologija rastlin, splošna kemija, vinska kemija in kemija vrenja, fizika, kmetijsko gospodarstvo in knjigovodstvo), živinorejo so pa razširili in poglobili.

Leta 1919. (po prevratu) je odpadla nemščina, zato se je pa sprejela v učni načrt slovenščina s spisjem in lepomisjem, leta 1920. poleg kmetijskega gospodarstva združništvo, kmetijsko kupčijstvo in kmetijsko pravo, srbohrvaščina, petje; leta 1921. splošno obrazovanje in konverzatorij; leta 1922. živinozdravstvo, gozdarstvo, higijena (zdravstvo), rokotvorstvo, telovadba.

Nikoli prej niso bili učenci tako mnogostransko zaposleni, kot so danes. Vse to pa zahteva tudi od nastavnega osebja in uprave zavoda neprimerno več dela nega kedaj prej.

V zadnjih letih skuša zavod kar najbolj ustrezati osobito veliki potrebi: odgoji dobrega kmetijskega naraščaja, vnelega za napredno gospodarstvo. To mu jamči trajni obstoj v korist našega vevlačnega kmetijskega gospodarstva.

(Dalje pribodnjit).